

Harriet
Constable

HUSLISTKA

Ljndeni

Huslistka

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Ljndeni

Harriet Constable

Huslistka – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2024

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA

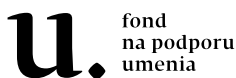
HUSLISTKA

Harriet Constable

HUSLISTKA

Preložil Otakar Kořínek

Ljndeni

Preklad tohto diela podporili formou štipendia Literárny fond
a z verejných zdrojov štipendiom Fond na podporu umenia.

Harriet Constable: The Instrumentalist

Copyright © Kubuni Ltd. 2024

Slovak edition © Albatros Media Slovakia, s. r. o., 2024

Translation © Otakar Kořínek, 2024

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie
kopírovať a rozmnožovať za účelom rozširovania v akejkoľvek forme
alebo akýmkoľvek spôsobom bez písomného súhlasu vydavateľa.
Vyťažovanie textu a dát z tejto publikácie v zmysle čl. 4 smernice
2019/790 EU je zakázané.

ISBN tištěné verze 978-80-566-4215-3

ISBN e-knihy 978-80-566-4223-8 (1. zveřejnění, 2024) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-566-4224-5 (1. zveřejnění, 2024) (mobi)

ISBN e-knihy 978-80-566-4222-1 (1. zveřejnění, 2024) (ePDF)

Mame a otcovi,
ktorí ma vychovali s láskou
a umožnili mi byť
odvážnou a zvedavou.

Väčšina minulosti sa ponorí do oceána času,
kde je naveky utopená. No raz za čas sa vody
rozostúpia a umožnia nám zazrieť záblesk
skrytého pokladu, hoci len na chvíľu.

Margaret Atwoodová: *Testamenty*

Historická poznámka

V roku 1696 priniesli do benátskeho sirotinca Ospedale della Pietà dieťaťko. Pokrstili ho Anna Mária della Pietà. Anna Mária sa stala jednou z popredných huslistiek osemnásteho storočia. Jej učiteľom bol Antonio Vivaldi.

UNO

I

BENÁTKY 1695

Súmrak a na Námestí svätého Marka odbíja zvon Marangona. Vyzváňanie sa chvejivo nesie z jeho bronzových úst, kľže po klenutých strechách baziliky, olizuje mušle lemujúce blatisť kanál, preniká cez štrbinu medzi chodníkom a drevenými dverami. Dievča, ktoré stojí za nimi v úzkej, sporo osvetlenej uličke, zdvihne k zvonu hlavu.

Pre niekoho zvon vymedzuje čas. Pre iných vyznačuje sväté dni, zasadnutia rady, verejné popravy. Pre dievča však signalizuje, že môže so spolupracovníčkami vyjsť na noc do ulíc. Prišiel čas na prácu.

Obkrúti si krk žltým šálom, je zo svetlej vlny, znak jej povolania, a vyjde von. Jej domovom je verejný dom v obvo-
de San Polo, zastrčenom za Ruga dei Oresi, hlavným ťahom pre cestovateľov a miestnych, prechádzajúcich každý deň po moste na Námestie svätého Marka. Strategická lokalita – tam je práca.

Keď zabočí, na dlažbových kockách sa rozľahne klopkanie jej podpätkov. Vyšla z dverí verejného domu, prešla za ďalšie nárožie, kde mäsiar predáva vnútornosti, a pokračuje ďalej až

na svoje miesto na okraji mosta Rialto. Hlavou kývne žene, ktorá tam prišla iba pred chvíľou, a zaujíma postavenie. Potom si vyzlečie kabát, zloží šál a položí jedno aj druhé na dlažbové kocky pod mostom. Je to mlčanlivá dohoda – *kým pracujeme, svoje veci si držíme pekne tu.*

Na sebe má zelené plátenné šaty s vysokým pásom. Okolo hlbokého štvorcového výstrihu jej povieva stužka. Prstami nahmatá golier a sťahuje si šaty z pliec, až jej do noci vykuknú nahé prsia, usadí sa na bledý tehlový múrik a čaká na ďalšieho zákazníka. Býva to zvyčajne muž, zvyčajne sám, často zahalený vínovým oparom.

Keď tam sedí, srdce jej tlčie, ale už pokojnejšie ako v začiatkoch. V sedemnástich rokoch má pocit, že väčšinu vecí zvládne. V priemere traja za deň. Šesť mesiacov, takmer šesťsto zákazníkov. Chodidlom klopká do rytmu svojej mysle. Je to len ďalšia nočná práca.

Nie je pravidelný zákazník. Muž, to áno. Sám, áno. Dosiaľ ho však nikdy nevidela. Je vecný, ale to jej neprekáža, no akiste je o štyridsať rokov starší od nej, oči má tmavé ako diabol.

„Podíme,“ vyzve ju a cez plece hodí pohľad, akoby sa bál, že ho pri tom niekto prichytí. Razí z neho dym z dreva a tabaku. Hlas má chrapľavý, nízky.

Vedie ho späť do verejného domu a hore drevenými schodmi, ktoré pod jeho ťarchou vŕzgajú. Keď vchádzajú do izby, odfrkne a prikrčí sa, aby nenarazil hlavou do zárubne. Červená čiapka a kabátec s cínovými gombíkmi napovedajú jeho postavenie vo vojenskej lodenici. Vraj tam za jediný deň postaví vojnovú loď.

V izbe je veľká posteľ s tmavými drevenými stĺpikmi a zo pár sliepňajúcich sviečok. Na stenách sa od nich chvejú

a blikocú tiene. Dievčina sa zhlboka nadýchne a dvere sa za ňou zatvoria.

Po deviatich mesiacoch má brucho spuchnuté a napäté. Pred svitaním ju prebudí omračujúca, elektrizujúca bolesť, ktorá jej pulzuje celým vnútrom. Podľa plánu si okolo tela obkrúti pošpinený žltý šál a do vrečka si zastrčí látku, ktorú vyšiva.

Prvou náročnou prekážkou je schodisko. Bolesť tepe šarlátovo. Kdesi hlboko a nízko v tele jej horúco trhá, od čoho sa jej podlamujú kolená, keď sa opiera o hrčavé drevené zábradlie. Dovlečie sa na ulicu, no tam klesne na kolená a zvierá si brucho. Stihne to včas? Nie je to ďaleko, ale v tomto stave...

Nesmieš sa zastaviť. Dokážeš to, presvedča sa.

Pozviecha sa na nohy a napreduje po ulici, telom sa šúchajúc o múry, aby sa aspoň takto podopierala. Pod topánkami sa jej rozprskávajú kaluže, jej odraz sa v nich rozpoltuje vo dvoje. Je to len niekoľko ulíc, ale zdá sa to nekonečné. Bolesť jej vyráža dych, je oveľa horšia ako pred štvrtihodinou.

Tri razy zaklope, šuchot nôh a dvere pootvorí šedivá vraskavá babica. Pohľad spustí na brucho, kde si tá mladá zvierá napätú pokožku. Výraz babice sa zmení zo znechutenia na súcit. Dvere sa otvoria.

„Medzi zuby,“ poučí ju babica a svojmu malému čiernobielemu psíkovi vytrhne kosť a podá jej ju.

Psík zavrčí. Dievča tiež zavrčí. Zahryzne zvieraco ako dosiaľ nikdy. Bolesť sa stane priam veľkolepá, výrazne červená, akoby ju išla znútra roztrhnúť.

Je to jej posledná myšlienka pri vedomí. Veľkolepá.

* * *

V tme izbice v babicinom dome prešli dva dni. Ešte nie je čas, aby sa jej dotrhané telo celkom zotavilo, ale treba posteľ. Kričí už ďalšie dievča.

„Je čas odísť,“ upozorní ju babica.

„Ale kam?“ pýta sa dievčina. Nerátala s tým, že pôrodné bolesti prežije.

Babica jej podá žltý šál a ona prekvapene zistí, že sa v ňom mrví malý tvor. Takmer na to zabudla. Tvor je škvrnitý, vráskavý, s modrými žilkami. Babica vezme lyžičku, vleje mu do úst posledné kvapky cukrovej vody. Dievčina bojuje s mrviaci-mi sa nôžkami tvora, nevie sa sústrediť, nevie myslieť, až sa jej zavrátia oči a do stehien jej vyšľahne kŕčovitá bolesť. Na tvár malého tvora kvapkajú jej slzy. Rozhnevane vreští.

Dievča nejaký čas kráča bludiskom bočných uličiek a mostov bez jednoznačného smeru. Morí ho únava, rozodreté telo mu krváca. Celú noc bojovalo s prenikavými výkrikmi, ale teraz dieťa konečne stíchlo.

Blíži sa brieždenie, po kanáli sa plazí hustá hmla. Musí ísť ďalej. Len ísť a bude ticho. Príde k medzere, kde stoja parádne budovy so zašpicatenými oblokmi otočenými k jantárovozelenému kanálu. Do vody vedú štyri schody. Voda zvodne špliecha.

Pod' ku mne, volá. Pod' ku mne.

Voda je studená, ale aj takto zavčas jarného rána osviežujúca. Pritisne si k sebe malého tvora a postupuje ďalej, hlbšie a hlbšie.

Toto. Toto je riešenie. Také pokojné, také tiché. Lahne si na vodu a ponára obidve telá pod hladinu. Je to rovnako prirodzené ako dýchanie. No tvor, ktorého ten chlad, vlhko a nedostatok kyslíka šokuje, vybuchne. Zrazu je rozhnevaný, živý a opäť skutočný, prieči sa jej zovretiu.

Prestaň, zmlkni, prosí ho ona. Už nie dlho. Už nie dlho.

No je to búrlivý výbuch a ona ho nevládze potlačiť. Hlavy im vyletia nad hladinu a obe kričia po vzduchu, po živote.

Drobný tvor jej teraz zviera ruku mocnejšie. Nekričí, prosí ju, keď kdesi v diaľke prebodne vzduch jeden tón, elegantný a dlhý. Vytiahne dieťa z vody, zabalí ho do premočeného kabáta a rozbehne sa.

Velikánske vyrezávané dvere Kostola Santa Maria della Fava sú otvorené, očakávajú prvých účastníkov omše. Keď sa tacká dnu, kvapká z nej voda, zuby jej drkocú a tvor v jej náručí stíchol. Privítajú ju rýchle kroky kňaza, klip-klop-klip v uličke medzi lavicami.

„Pobehlice sem nesmú,“ namietne a tisne ju späť k vysokým dverám. Vo vánku sa mu vlní vyšívaný hodvábný ornát.

„Prosím vás... brat,“ žobroní a roztvára si kabát, aby ukázala dieťa v náručí.

Z kňazovej tváre zmizne nesúhlas a vystrieda ho znechutenie. Znova ju tisne. Keď sa jej pred tvárou zabuchnú dvere, pocíti závan vzduchu. Klesne na zem s rozhodnými nohami. Nadychuje sa, vydychuje, v stehnách sa jej zachveje ďalší nápor bolesti.

S tvárou zmraštenou do grimasy si uvedomuje, že vzduch je lahodný. Z neďalekej pekárne sa nesie zmes masla, cukru a múky.

V prsiach sa jej rozbúši. Tvor sa opäť púšťa do vresku. Riešenie je prosté. Zvieracie. Už vie, čo treba urobiť. Apatickou rukou si stiahne šaty, obnaží prsník. Tvor sa primkne a začne sať.

Žena, ktorá ju nájde, bola predtým tiež *cortigna lume*, pobehlica, ktorá už stratila vzhľad, ale udržala si energiu. Dievča sa preberie v jej biednom obydlí na dlážke, obložené niekoľkými

vankúšmi a prikryté dekou. Pri stene stojí útlý stolík a na ňom škatuľa s hracími kartami. Pobehlica mu podá hrnček pariacej sa kávy. Dievča si ho priloží k ústam, zľahka fúkne a napije sa. Od tepla prenikajúceho telom jej takmer vyhrknu slzy.

Pobehlica je sklonená, rozpráva. Jednou rukou si hladká kríže, druhou berie zo zeme prázdny tanier a hrnček. Rozpráva, ale nedíva sa dievčatu do očí.

„Môžeš tu zostať, kým sa nepozbieraš, a potom mi na konci mesiaca zaplatíš. Obstarám ti prácu v mojom voľakedajšom bordeli. Zapáčiš sa im, keď sa ti to medzi nohami zacelí.“

Keď sa vystrie, tanier a hrnček o seba štrngnú. Pobehlica vystrie ruku s hrnčekom.

„Túto tu zoberieš do Piety. O dva týždne, keď zosilnieš. No v nijakom prípade nie neskôr. Keď príliš narastie, nevojde sa do otvoru v múre.“

„Čo je Pietà?“ spýta sa dievča ticho.

„Vychovajú ju tam, bude mať dobrý život. Dostane sa jej vzdelania a bude mať možnosti. Učia ich dokonca hrať na hudobných nástrojoch.“ Nie je to rozhovor, pobehlica nečaká na reakciu. Obráti sa a odchádza z izby.

Dievča zažmurká, díva sa za ňou. Vtom sa ozve tiché pomrknávanie a mrvenie. Dievča v sebe pocíti nadúvanie a obrní sa proti nemu. Bolesť však neprichádza. Namiesto nej je to čosi silnejšie, čosi trvácnejšie, čosi dobré. Sklopí pohľad a zbadá, čo to vyvolalo. A prvý raz si uvedomí, že má v náručí dievčatko.

Nasledujúci týždeň je najkrajší v celom jej živote. Pozoruje, ako sa dieťaťko začína sústreďovať, ako jej upiera do očí pohľad a vníma, že toto je jeho mama. Krími ho, láska ho, hladká mu líca a utiera slinky pri ústočkách. A hoci už nie sú jedno telo, je medzi nimi vzájomné súznenie. Sú a navždy budú spojené.

Vdychuje teplo dievčatka, jeho mliečnu vôňu a uvažuje, čo by mu chcela jedného dňa povedať. Veci, ktoré túži, aby niekedy niekto bol povedal jej.

Povie dcérke, aby bežala. Povie jej, aby snívala. Povie jej, aby vyjaviła, čo má vnútri. A keď sa jej dcérka jedného dňa spýta, čo má urobiť so svojím životom, čím by mala byť, povie jej – hocičo, čo roznieti tvoj svet do mnohofarebnosti.

Tri dni predtým, ako príde tá chvíľa, vezme dcérku a svoje mince a vydá sa cez mesto. Za tú trochu peňazí, ktoré si ušetrila, si kúpi papier, krásny benátsky papier, papier hodiaci sa pre kráľovnú.

Obchodník pohrdavo odfrkne, keď si vyberá najlepší, aký si môže dovoliť – hrubý žltkastý hárok s mramorovozelenými fľačkami. Minie na to viac mincí než na trojdňovú stravu, ale to ju nezastaví.

Na výveske nad susednými dverami je nápis *Scriba*. Zo stredu čierneho kovového zvonca visí motúz. Tri razy zazvoní a na zvonenie odpovie pekný muž s rukami zašpinenými od atramentu.

„Napíšte toto,“ povie, keď vojde dnu, a on premieňa jej slová do krásnych kriviek na papier. Ona papier pozorne zloží a zastrčí si ho pod kabát.

Späť v dome pobehlice vyberie z kôpky kariet na bočnom stolíku jednu a nožíkom z kuchyne ju uhlopriečne rozreže. Jednu polovicu si vopchá do záhybov šnurovačky.

Znova briedenie, čas, ktorý bude odteraz pre ňu navždy znamenať bolesť.

„Musí to byť dnes,“ prikazuje pobehlica.

Dievča zabalí dieťa do žltého šálu a opäť vyjde na ulicu, rozrážajúc hmlu pri nohách. Keď sa náhli bludiskom, z ktorého

ju chytá závrat, do členkov jej plieska sukňa, v hrudi jej cven-
dží srdce. Z oblokov sa na ňu sklábia zlaté masky. Zviera v nej
zbystrí pozornosť, je korisť očakávajúca útok. Uši má nastra-
žené na akýkoľvek škrabot a hvizdnutie, rukami chráni dieťa
pod kabátom.

Dostaň sa tam rýchlo, neotáľaj, dávaj pozor. Vľavo, vpra-
vo, vľavo, vpravo. Pri prvom zvuku nebezpečenstva bež, vra-
ví si. Bež.

No cesta je tichá, a keď sa blíži z bočnej uličky k Piete, cíti, že
spomaľuje. Ako dlho trvajú tie posledné kroky, to už nevníma.

Hľadá na rošt v otvore múru, kam položí svoje dieťa, časť
samej seba, tento batôžtek ohňa a energie, na ktorý je hrdá.
Tohto tvora, ktorý ju prosil o život.

Nevládze to urobiť. Tackavo spätkuje, tisnúc si dcérku k hru-
di, a vtom upúta jej pozornosť ťňukanie.

Na zemi pod otvorom v múre ležia debny. Zdá sa, že sú
plné všelijakých úlomkov, odhodeného jedla a odpadkov, no
zvuky, ktoré sa z jednej derú, ju ťahajú bližšie. Odchlopí na
debne veko a potlačí výkrik.

Dieťa vnútri modré od zimy a celé doškriabané od zvierat
naberá posledný dych. Vyzera veľké, priveľké, aby sa zmesti-
lo do otvoru v múre.

Zhlboka sa nadýchne a priloží dieťaťu na krk prsty, ale tep
je preč. Stiahne mu viečka, zľahučka, a látkou mu zakryje tvá-
ričku.

Viac nepotrebuje vidieť.

Vstane, naposledy pozrie na svoju dcérku a opatrne ju vloží
do otvoru v múre. Do batôžka zasunie zložený papier a druhú
polovicu hracej karty. Pobožká dcérku na hlávku, odstúpi a po-
tiahne zvonec. Potom sa obráti, ďalší pohľad späť už neznesie,
a navždy sa vytratí.

„Nech ti je dobre, dcérenka,“ stojí na papieri, „a vedz, že si bola milovaná.“

Na druhej strane múru prebieha všetko rýchlo.

„Prvé v tento deň,“ zvolá sestra Clara, keď kovovo zaznie zvonec. Rozbehne sa na nádvorie a z otvoru vyberie mechanice sa dievčatko.

„15. apríl 1696,“ vraví sestre Madalene, ktorá zapisuje podrobnosti do veľikánskeho záznamníka plného mien, zviazaného motúzmi.

Chiara della Pietà prišla 20. februára 1687 s vyrazenou mincou a odkazom od matky. Paulína della Pietà prišla 29. apríla 1695 s vyšivanou látkou. Agáta della Pietà prišla 4. mája 1695 s básňou a s poranenou hlavou od debny.

Dieťa vybalia, odnesú do umývadla a okúpu. Prezrú mu pokožku, či nie je infikované, krátke vlasy, či nemá vši. Do ohňa vložia kovovú tyč. Zasyčí pach spáleného mäsa a rozľahne sa zúrivy vresk. Na ľavom nadlaktí zostane po železnej tyči krvavé „P“. Ranu obviažu. Kňaz ju pokrstí. A potom sa vrátia k evidencii.

Dieťa dýcha krátko, prerývane – trpí bolesťou. No v očiach sa mu zračí pohľad. Urputné odhodlanie.

„A ako ju budeme volať?“ spýta sa sestra Madalena.

Sestra Clara sa nad dieťa sklóní a to ju maličkou rúčkou schytí za prst. A sústredene na ňu hľadá.

„Anna Mária della Pietà,“ odvetí sestra Clara, keď jej malička tuho zvierá prst. „Z tejto tu mám akýsi zvláštny pocit.“

Anna Mária stojí na pódiu, prihotovená na tú chvíľu. Na chvíľu svojho života. Za okamih dostane osvedčenie *maestro*. Stane sa oficiálne majsterkou hudby.

Má pocit, akoby ju k tomu viedlo každé nadýchnutie. Ako-by všetko, čo si vyvolila, každý úder srdca, boli prepojené. Svetlá ju oslepujú, z publika sa šíri horúčava. Cíti stovky zbožňujúcich očí, všetky sa upierajú na ňu. A rešpekt. Nesie sa v tom vážnosť. Pohybuje sa vzduchom, hmotná, živá a nádherná. Vťahuje to do pľúc.

Potom chichot.

Zamračí sa, vytrhne sa z fantazírovania a preniesie sa do nocľahárne, kde je jej pódium obyčajná posteľ a osvedčením vreckovka.

„Je mojou povinnosťou a ctou,“ vyhlási strojene Paulína, chudé dievča s končistou bradou, „u... u...“ Jej sústredenie sa vytratí, tá chvíľa sa takmer pominie.

„Udeliť,“ šepne Anna Mária kútikom úst.

Paulína prehltnie smiech, ktorý v nej buble.

Niekomu sa to môže zdať ako detská hra, ale nie Anne Márii. Existujú totiž určité veci, ktoré dievčatá jednoducho vedia. Niektoré vedia, že ich duša je schopná ohnivo sa rozzúriť.

Iné vedia, že existuje sila, ktorej sa treba zmocniť. Iné zasa vedia, že smrť prichádza skoro a kruto. A niektoré vedia, že im je predurčená význačnosť.

Anna Mária della Pietà je predurčená na význačnosť.

V ôsmich rokoch to vie tak naisto, ako struna pozná sláčik, ako blesk pozná búrku, ako voda pozná oblohu. *Vie* to, vie to presne tak, ako že jeden prst na nohe jej vytŕča nakrivo, že v stredu chutí mäso ako ryba a že tón c je zelený. To je istota ako mnoho iných vecí. A tak stáť na tomto pódiu s rukami v bok a prijímať titul je rovnako prirodzené ako snívanie.

Odkiaľš si, povzbudzujúc kamarátku, aby pokračovala.

Paulínin úsmev pohasne. Prikývne. Vážne. „*Udeliť* tento titul jedinečnej Anne Márii della Pietà,“ zvolá.

Anna Mária sa usmeje, vystrie ruky k davu, nahne sa z pódia a pôvabne si prevezme osvedčenie.

Dav šalie. Vyskočí zo stoličky v kúte a celý rozžiarený tlieska. Pretože dnes, ako každý iný deň, je tým davom ďalšia najlepšia priateľka Anny Márie – Agáta. Tmavovlasá ako Anna Mária, ale nižšia a krehkejšia. Ujúkanie a jasot, Anna Mária sa znova a znova ukladá, do očí jej padajú krátke strapaté kučery. Zostúpi zo svojho pódia a berie za ruky svoju fanúšičku.

„Celý život som pracovala, aby sa mi dostalo tejto pocty. *Grazie, grazie, grazie,*“ opakuje Anna Mária.

Paulína sa chichoce, na lícach jej vyskočia dve ružové bodky. Jedno prenikavé modré oko sa stretne s okom Anny Márie. Namiesto druhého má iba vpadnutú jamku, viečko zle zošité, kožu zvráštenú a červenkavú. „Teraz ja, teraz ja,“ žobroní.

„Tak ešte raz,“ pristane Anna Mária, vylezie späť na svoje pódium a rozmyšľa, ako zlepšiť svoj príhovor. „A potom dostaneš šancu ty.“

* * *

Na svitaní sa rozoznejú zvony na Námestí svätého Marka. Nie je to ani päť minút chôdze od impozantnej budovy Ospedale della Pietà s výhľadom na lagúnu. Za zelenými zavretými okenicami je už hore tristo osirelých dievčat a púšťajú sa do práce. Zlievajú sa jedna za druhou do prúdu, uberajú sa po chodbách oblečené v bielom.

Na piatom z piatich poschodí Anna Mária prezlieka svoju posteľ, keď jej zmysly zalejú hlboké tmavočervené zvuky.

B mol, pomyslí si.

Prestrčí ruku pomedzi mreže a otvorí okienko nocľahárne. Dnu vnikne chladný ranný vzduch. Zhlboka ho vdýchne, nazerá ponad terakotové kachličky a počúva nový deň. Hlboko dolu ktosi beží po dlažbových kameňoch. Ozve sa rachot prechádzajúcej káry, nárek dieťaťa, brechot psa. No crescendo príde asi o hodinu, keď sa do ulíc a do kanálov vyleje svet a Benátky opäť ožijú.

Prvá je na rade omša v kaplnke. Dievčatá odriekajú modlitby po sestrách.

Potom príde na rad kaša v refektári. Anna Mária s odporom tlčie lyžičkou do krupičných hrudiek. Potom nasledujú každodenné práce. Pranie, drhnutie, zašívanie, naparovanie, sekanie, varenie, škrabanie a upratovanie. Vyslobodenie prichádza každý deň po poludňajších modlitbách.

Keď sestry nacvičujú chválospevy a žalmy, Anna Mária sa odkradne. Vychádza po točitom kamennom schodisku, berúc dva schody naraz, a vojde do izbice v podkroví nocľahárne.

Posteľ zavrzga, keď ju odsúva doprava. Vylezie na ňu a trápi sa so zástrčkou za okenicami. Zástrčka sa so škripotom uvoľní a ona prelezie von na malú drevenú plošinu. Predtým na nej vešali vypratú bielizeň. Keď ju však búrka dochrámala, zabudlo

sa na ňu. Bielizeň sa teraz vešia na väčšej plošine na druhej strane budovy. Táto plošina teraz patrí celá jej.

Tvár jej zaleje slnečný svit. Dosky jej pod nohami vŕzgajú. Zaujme svoju polohu, nadvihne si spod seba špinavú bavlnenú zásteru a so skríženými nohami si sadne na rozpálené drevo. Spokojne si prezerá svoje kráľovstvo.

V jej meste sú ulice z vody. Zovšadiaľ energicky, farbisto a hlasno dýcha život.

Zdvihne ruky k orchestru, pripravená dirigovať. Je to pokyn gondolierom, ktorí bujaro pospevujú, keď sa klžu úzkymi ulicami. Pokyn predavačom ovocia, ktorí na námestí skandujú: „Ďatle za *denár*, citróny za *liru*!“ Pokyn hrebenárom, brusičom nožov, rezbárom a ďalším, každá skupina vyspevuje to svoje. Pokyn davu, ktorý tleska tancu šašov, škrekotajúcim čajkám, ktoré sa vznášajú na oblohe. Pokyn pradiarkam, ktoré poklopkávajú pri krúžiacich stavoch, čističom topánok, ktorí lešia s pohľadom upretým na lagúnu. Pokyn dojičom, ktorí cengajú sklenými fľašami, a jej kamarátkam na nádvorí, ktoré pokrikujú okolo stromu. Pokyn mužovi, ktorý v tuneli po jej ľavici spieva opernú áriu, a zvonom odbíjajúcim na veži po jej pravici poludnie.

A teraz pokyn farbám. Modrá, žltá, zelená, červená, purpurová, oranžová, biela a hnedá. Pred očami jej vybuchuje farebný kaleidoskop sveta. Dohora sa vznášajú tóny a odtiene, letia vysoko nad mesto, visia tam ako noty na notovej osnove v súhre so zvukmi dolu. Potom splynú a víria, hmýria sa ako krdel rýb a Anne Márii vystúpi na tvár úsmev.

Tóny prišli k tejto dievčine prv ako slová a vždy mali farbu.

Za chrptom sa jej škriabu von Paulína a Agáta, každá z jednej strany.

„Prepáč to oneskorenie,“ ospravedlňuje sa Paulína. „Museli sme opakovať požehnanie.“

Agáta prikývne a prevráti oči.

„Vitajte,“ povie Anna Mária, hľadiac rovno pred seba. „Vitajte v mojej Republike hudby.“

Život v Piete v roku 1704 je plný kontrastov. Čistenie rýb, brnkanie na harfe. Rozmliazdený palec na nohe, hra sláčikového kvarteta. Kde je bolesť a brutalita, tam je aj hudba a pieseň. A tam je Anna Mária, Paulína a Agáta.

Neexistovala nijaká chvíľa zoznámenia, nič konkrétne, čo by ich dalo dokopy. Je to ako u súrodencov. Sú jednoducho tu, nastálo prítomné.

Anna Mária si uloží hlavu k Paulíninmu krku. Tá sklzne rukami na Agátino rameno. Keď Agáta odkloní hlavu, ukáže sa zárez veľký ako dlaň. Má ho vpravo rovno nad krkom, preliačený ako ohnutá dlaň. Padá jej naň zopár prameňov krátkych vlasov, ale zárez je lysý.

„Jedného dňa tomu tu budeme vládnuť,“ prehodí Anna Mária, hľadiac na mesto. „Naozaj vládnuť. Nie ako teraz. Nie iba predstierať. Budú z nás hudobné kráľovné Benátok. K nohám nám budú padať davy.“

„Od hlavy po päty nás pokrýjú šperky,“ pípne Paulína.

„Pocestujeme do Paríža a Ríma,“ pridá sa Anna Mária.

„Budeme jesť celý deň smotanové *frittelle*!“

„A nikto nám nebude môcť prikazovať, čo máme robiť.“

Agáta ticho zastoná.

Anna Mária ju drgne. „To od tých *frittelle*, však?“

Agáta vyskočí na tvári náznak úsmevu. Prikývne.

K pečeným pampúšikom sa dostali iba raz, bol to dar Piete počas karnevalu. Priniesli ich v koši ozdobenom stuhami, z prútia prenikala vôňa citrónovej kôry a sladkastého cesta. Dievčatá sa nad nimi sácali ako svorka zatúlaných šteniat, ale

Anna Márii sa podarilo tri uchmatnúť, kým všetky zmizli. Ona, Paulína a Agáta ich zlupli rovno tu na streche, usmiate, s ústami flakátymi od cukru.

Anna Mária pri spomienke na ich chuť vzdychne. Lahne si a Paulína a Agáta takisto. Pohľady upierajú na oblohu, kde sa mihajú mračná.

Za jedno zájde slnko a na flakatú tvár Anny Márie dopadne tieň. Na jazvy z osýpok spreď dvoch rokov. „Vyrastieš z nich a budeš sama sebou,“ upokojuje ju sestra Clara. Lenže Anna Mária sa už teraz cíti sama sebou. Odjakživa sa tak cíti. No a vzhľad, ten ju nikdy nezaujímal. Každý je tu dajako poznačený.

Paulína si napráva šaty, vyhládza faldy, ktoré sa na nich urobili. Agáta sa zadíva na Annu Máriu, čaká, čo príde teraz. Preletí popri nich čajka a Anna Mária na ňu volá, až sa Agáta rozosmeje a Paulína sa pridá krákaním.

Paulína sa prevráti a vezme Annu Máriu za ruku. „Ako dvojčatá,“ utrúsi, keď sa im dotknú dlane.

Je taká drobná, vraví si niekedy Anna Mária, že keby z lajúny poriadne zafúkalo, odnieslo by ju. Paulíne rozfukuje vánk okolo tváre svetloplavé vlasy. Agáta sa nakloní cez Annu Máriu a štuchne Paulínu.

„Fajn, trojčatá,“ rozosmeje sa Paulína.

Zaznie jeden úder zvona a Anna Mária vyskočí na nohy. Konečne popoludnie. Majú hodiny hudby.

„Čo je to?“ vyhrkne Anna Mária, keď vbehne do miestnosti, kde sa signore Conti opiera o veľký nástroj so šikmo skloneným vekom a štíhlymi nohami. Je drevený, ozdobený elegantnými krivkami. Páčia sa jej biele a čierne klávesy. Nie je to však čembalo, na ňom už hrala. Je to väčšie.

„Dobré popoludnie aj tebe, Anna Mária,“ privíta ju signore Conti, odhrňajúc si dozadu dlhé zlaté kučery. Je vysoký a štíhly, s jamkou na hranatej brade. Vraj je elegantný. Podaktoré staršie dievčatá hovoria, že by ho *chceli*. Anna Mária si nie je istá, čo tým myslia, ale nezaujíma ju to natoľko, aby po tom pátrala.

„Volá sa to *fortepiano*. Najnovší vynález signora Cristoforo-riho. Namiesto brnkacieho mechanizmu v ňom udierajú na struny kladivká. Hráč má takto oveľa väčšiu kontrolu nad silou zvuku, rozumieš?“

Anna Mária vystúpi na špičky, zachytí sa drevených okrajov a strčí hlavu do útrob nástroja. Nad strunami zbadá malé drevené plošky, pripravené klepnúť.

„Signore Cristofori nám ho láskavo daroval. Sme mu veľmi vďační.“

„Chcem si ho vyskúšať,“ vyhlási Anna Mária s rukami v bok a s vytrčeným bruchom.

Signore Conti to chvíľu zvažuje. „Keď budeš dobrá, príde na teba rad, až skončíme s flautou. Ale teraz si sadni.“

Po hodine sa tam obšmieta, domfza, až sa signore Conti vzdá a dovoľí jej *fortepiano* vyskúšať. Anna Mária behá prstami po hladkých klávesoch a on ju učí melódiu, ktorú ona po ňom opakuje.

Príjemné, myslí si. Ale nie je to ono.

Ako pri flaute a hoboji, na ktorých sa posledný rok učila hrať, v mysli jej bežia farby, ale sú matné, zakalené. Nie podľa jej predstáv.

Anna Mária della Pietà sa stane najmladšou členkou *figlie di coro*, svetoznámeho orchestra sirotinca, a v osemnástich rokoch *maestrom*. Svet ju spozná. Spozná v nej najväčšiu hudobníčku, aká kedy žila.

* * *

Keď konečne odchádza z hodiny signora Contiho, na chodbách je ticho. Conti jej prikáže ísť rovno na večeru a sestrám vysvetlí, prečo sa zasa oneskorila.

Náhli sa po chodbe na treťom poschodí, na kamenné dlaždice rýchlo dopadajú ošúchané podošvy jej topánok. Steny sú sivé, dopukané, strop nízky. Na konci chodby je zamrežované okienko, denného svetla rýchlo ubúda. Zastane a zabočí k točitému schodisku, keď ju zrazu zastaví prenikavý, hutný zvuk.

Vydá sa za ním späť cestou, ktorou prišla, až natrafi na pootvorené dvere. Cez štrbinu nazrie dnu a zbadá muža, vyzerá, že má čosi po dvadsiatke, a na plecía mu padajú kučery ryšavých vlasov.

Je obrátený tvárou ku kozubu, osvetlený žiarou plameňov, na sebe má obyčajný hnedý kabát s krátkymi šosmi a krémové nohavice.

V jednej ruke drží husle, v druhej sláčik. Beží ním po strunách skackavo a šklbavo, agresívne a potom meravo. Isto je posadnutý. Mala by som priviesť *medikusa*, pomyslí si Anna Mária. A kňaza. Tento muž ho potrebuje. Lenže nohy akoby jej ochrnuli – zvuky ju držia na mieste.

Pozorne si všíma jeho prsty, pohyby jeho rúk. Sláčik teraz poletuje hore-dolu a jej sa v mysli začínajú plaviť farby. Jantárová, zlatá, citrusová a biela, strieborná, okrová a hnedofialkastá. Pred očami sa jej mihajú odtiene. Musí sa zachytiť zárubne, aby nespadla. Ešte nikdy nevidela na tomto nástroji takto hrať. Ešte nikdy ho nepočula hovoriť takým jasným a živým hlasom, že by mohol spievať jej meno. Je ako ďalší živel, letí jej myslou. Zem, vzduch, oheň, voda. A teraz toto.

Ale tie skoky, obraty. Je toho priveľa. Naháňa to strach. Rozmýšľa, či sa radšej nerozbehnúť preč, či neodtrhnúť telo od tejto chvíle. Ale kdesi hlboko v nej napätie slabne. Tie tóny

jej pripadajú známe ako zvuky, ktoré pozná. Farby sa začínajú skladať do vrstiev a tvorí sa z nich krajina – zelené hory a purpurové kvety, oranžový slnečný svit, výbuchy bielej. Pred očami sa jej to všetko pohybuje, kníše. Sama nevie prečo, ale z líc si stiera slzy.

Zrazu vie jedno celkom naisto. Tento nástroj musí vziať do rúk.

Ukryje sa v malej skrini oproti miestnosti, v ktorej je on, chrbtom sa tisne k polici s fľašami atramentu, špičku nohy drží v štrbine, aby sa dvere nezavreli. Vdychuje prach. Čaká, až skončí. Počuje šľuknutie spôn na puzdre huslí, vrzgot dverí, klopanie vzdalujúcich sa podpätkov. Vybehne z tmy.

Husle sú tam, muž tam nie je.

Pomaly, neústupčivo sa k nim blíži. Otvorí spony, odhalí vnútro tej klenotnice. Lesklý útvar, dlhý, štíhly sláčik, dokonale obopnutý zamatom. Keď v sebe pocíti lahodné teplo ako roztopajúci sa cukor, začne dýchať.

Vystretou rukou prechádza malými prstami po tele huslí. Drevo je hladké a chladné ako kamienok. Nahne sa bližšie, vdychuje vôňu laku, starých kníh. Do úst sa jej hrnú sliny.

Zasúva ruku pod hmatník a uvoľňuje ho. Zdvihne si husle dôležite pod bradu, ako ich mal on.

Prstami sa dotkne strún, usiluje sa napodobniť jeho držanie. Dramaticky ťahá sláčik zľava doprava.

V miestnosti sa rozľahne škripot a za ním aj prerývaný vrzgot, keď sláčik poskakuje dolu po strunách.

Škaredé, povie. Ale skúša znova a znova.

Zmení postoj a tu...

„Čo tu robíš?“ ozve sa jej spoza chrbta ostrý hlas.

Zovrie jej žalúdok. Pomaly sa obzrie.

Vo dverách stojí ten muž, vlasy červené ako oheň.

„Odlož to, dieťa,“ povie ticho, „a odíď, kým ťa neodvediem ja.“

Večera. Sedia v refektári, klenutej kamennej miestnosti na prízemí Piety, s tromi dlhými drevenými stolmi. Pod lavicami stovky párov nôh v čiernych zaplátaných topánkach, nad nimi biele sukne. Hrkotanie tanierov, šum rozhovorov. („Vymením stužku, ale nič viac.“ „Jedz pomalšie, lebo sa zadrhneš.“)

Paulína šťuchá do čohosi hnedého, špongiového na tanieri, kým si to podozrievavo vloží na jazyk.

„Čo je to?“ spýta sa, keď vytiahne lyžičku a znova skúma jej obsah.

Anna Mária ju nepočúva. Myslí na červenovlasého muža, ako tam stál a nespúšťal z nej zrak, keď rýchlo ukladala husle späť do puzdra. Pod stolom sa jej trasú kolená.

„Anna Mária?“

Zažmurká, priloží si ruku na nohu, aby ju upokojila. Potom sa nahne, privonia k lyžičke, ktorú Paulína drží, a zvráti tvár.

„Varený mozoček,“ skúsi.

Agáta ju drgne, varovne potrasie hlavou. Neskoro – Paulína zajačí a celý refektár, vyše sto študentiek, sa na ne zadíva.

„Ticho, ty dievčisko hlúpe,“ zagáni na ňu sestra Madalena od svojho stola v kúte. Statná žena s vypučeným chrbtom a mozolnatými rukami, na každú sirotu sa zakaždým díva pohrdavo, zrelá ako staré víno za roky, ktoré tu strávila.

Paulína by mala stíchnuť. Nemôže si však pomôcť. Napína ju na vracanie. Vyskočí zo stoličky a prebehne kamenným klenutým priechodom do kuchyne. Stihne dobehnúť k veľkej drevenej debne v kúte, kam sa odhadzujú šupy a odrezky, a nahne sa nad ňu. Obsah debny, hnedý a ostro páchnuci,

vyprázdnia večer do člnov na odpad a odvezú na statky za mestom ako hnojivo. Anna Mária začuje v posteli známy zvuk rohu, uvidí jeho farbu.

Spolu s Agátou prepuknú v smiech, no sestra Madalena ich prebodne pohľadom, ktorý hovorí *varujem vás*, a obe stíchnu. Rýchlo.

Keď sa Paulína vráti, je bledšia ako zvyčajne. Na tanieri má raz takú veľkú porciu. Rukou si pomaly zakryje ústa.

„Všetko to zješ,“ prikazuje sestra Madalena, ktorá sa nad ňou týči ako hnusný pach. Paulína vhrknu do očí slzy. „Inak sa dostane k slovu bič. Prídem to skontrolovať.“

Len čo odíde, Agáta sa nahne cez stôl a pritiahne si Paulínin tanier. Potom sa obráti k Anne Márii, rozšíri veľké orieškovohnedé oči a nemo vysloví: „*Prosím*.“

Anna Mária našpúli pery a pozrie na člapkanicu na tanieri. Zdá sa, že sa v nej niečo pohybuje. Ale potom vrhne pohľad na Paulínu. Tá sa s uplakanou tvárou nadychuje a vydychuje.

Anna Mária zašepká: „Rozdelíme si to.“

Agáta prikývne, zhlboka sa nadýchne a vezme do ruky lyžičku. Paulína vstane, prebehne okolo stola a obidvom vtisne na líca bozk.

Anna Mária začína pomaly prežúvať, mraští tvár, lebo na jazyku cíti čosi vláknité, odporné. Sústredí sa na rozhovor dvoch dievčat, ktoré jej sedia za chrbtom.

„Ďalší,“ šepne jedno z dievčat.

„Včera,“ odpovie druhé. „Tento rok sú to traja.“

„Myslíš, že to bol... krkavec?“

Anna Mária spustí lyžicu a pozrie na Paulínu. „O čom sa to rozprávajú?“

Paulína na ňu na chvíľu uprie pohľad. „Je to taká taľafatka...“ Zmlkne, očami behá dookola, či ich niekto nepozoruje.

„Vraj akýsi muž. Dajaký tvor. Večer prichádza do Piety po dievčatá.“

„Tvor?“ vydýchne Anna Mária.

Zdržanlivo prežuvajúca Agáta pokrúti hlavou. Prehltne a až potom ticho hlesne: „*Výmysel.*“

„Veď som povedala, že je to len taká taľafatka,“ bráni sa Paulína. „Niektoré dievčatá si o tom v spálni šepkajú. Určite nás chcú vystrašiť.“ Opäť spustí oči na stôl.

„A čo sa stane, keď príde?“ nedá sa odbiť Anna Mária.

Paulíne sa zalesknú oči. Pomrví sa. Anna Mária sa k nej nakloní bližšie.

„Najprv prichádza hmľa. Víri po kanáli, všetko cestou zahľuje. Potom sa ozve čľup, čľup, čľup. Je to zvuk, ktorý počujú len staršie dievčatá. Vraj im preniká do kostí, tak hovoria.“

Anna Mária sa tvári zdesene. Paulíne sa rozšíria oči.

„Prebudia sa, v polosne vstanú a bosé sa vydajú za tými zvukmi. Keď dôjdu k dverám ku kanálu, zastanú ako primražené a hľadia na vodu, kým ten tvor nepríde. Stojí na gondole s kyvotajúcim sa lampášom na prove. Telo má ľudské, ale hlava je...“ Ustráchané sa nadýchne, zdá sa, že z toho, čo rozpráva. „Hlava je krkavčia. Perlivé čierne oči a dlhý tmavý zobák.“

Anna Mária tuho zovrie lavicu pod sebou.

„Blíži sa, je ticho, počuť iba to čľup, čľup, čľup jeho vesla vo vode. Dievčatá to k nemu ťahá. Vezmú toho tvora za ruku, vykročia na jeho čln a potom...“

Vedľa nich sa rozľahne smiech – akési dievča sa smeje tomu, čo jej povedala kamarátka.

„Čo?“ nalieha Anna Mária. „Čo sa stane potom?“

„A potom si ju vezme. Obalí ich hmľa, a keď sa vyjasní, nikto tam nie je. Posledné, čo ktokoľvek počuje, je jej výkrik.“

Anna Mária vydýchne, až teraz si uvedomí, že počúvala so zatajeným dychom.

Agáta znova poklopká Annu Máriu po predlaktí. „*Je to len taká taľafatka.*“

Len taká taľafatka, opakuje si Anna Mária, nútiac sa do úsmevu. No kolená sa jej pod stolom znova roztrasú. Také niečo ju za normálnych okolností nerozruší. Akiste je ešte nervózna z toho, ako ju ten muž prichytil s husľami. Vyderie sa z nej zvuk, pokus o smiech. Oči jej však pri tom zaletia k oknu, ku kanálu, ktorý je za ním. A musí vynaložiť všetky sily, aby si nezakryla uši dlaňami. Už nikdy nechce počuť zvuk gondoly v hmle.

Annu Máriu zaleje mesačný svit z hranatého otvoru v streche nad trámami. Leží, počúva zvuky, pohráva sa s tmavými vlasmi, ktoré ju štekli na ušiach. Siahali jej po pleciah rovnako ako ostatným dievčatám pod štrnásť rokov, ale sestry jej ich ostríhali nakratučko, na dĺžku nechta, keď ochorela a boli priveľmi schlpené, aby sa dali rozčesať. Sestra Clara pri nich každý deň vzdychá, ponosuje sa, že sú strapaté ako perie vrany.

Tento rok traja, pripomína si Anna Mária rozhovor pri večeri. Cíti, ako sa v nej šíri mrazivosť, pritiahne si deky tesnejšie.

Spálňou prechádza sestra Madalena, kontroluje, či dievčatá spia. Puká pri tom opuchnutými hánkami, aby si ich uvoľnila. Anne Márii sa ten zvuk protiví, najradšej by si rukami zakryla uši, ale vie, že tak by sa prezradila, že nespí. Rýchlo zavrie oči a pukanie sa zosilňuje.

Cíti, že drevený rám postele zovreli veľké ruky. Nakláňa sa nad ňou telo. Prikrývky sa posúvajú. Zmocní sa jej napätie.

Potom sú zrazu ruky preč, kroky sa vzdľujú. Anna Mária si vydýchne, opäť sa odváži otvoriť oči.

Sestra Madalena a sestra Clara sú v kúte. Vedľa seba vyzerajú komicky – sestra Madalena taká velikánska a sestra Clara taká maličká. Čosi píšu do hrubého bloku ako každú noc.

Ktoré z dievčat má aké ťažkosti, ktoré sú choré, aká práca čaká tú-ktorú ráno.

Nie pranie, pomyslí si Anna Mária. Len nie pranie.

Paulíne vedľa nej hvízda v nose, spí ako múmia. Na chrbte, ruky pritisknuté k bokom, belmo zostávajúceho oka strašidelne viditeľné. Anna Mária sa usmeje, keď ju teraz pozoruje. Malá Paulína Zajačik. Túto prezývku si vyslúžila, lebo pri reči si drží ruky priložené k hrudi a pri jedení hryzie jemne, zľahučka.

Sestra Clara raz povedala Anne Márii, že v palácoch na viadietu sú ostrovčeky plné králikov. Stovky tých zamatových tvorov žijú v trávnatých zákutiach obkolesených vodnými priekopami. Anna Mária si to predstavila ako nebo, túžila tam zísť a nechať si králiky vyskakovať do lona. Potom sa dozvedela, že ich tam chovajú, kým dorastú, aby ich zjedli. Videla kuchárku, ako nesie do kuchyne v Piete škatuľu plnú živých králikov, jedného po druhom z nej vyťahuje a zabíja ich. Videla, ako mykajú nohami a potom im pukne v krku.

Z druhej strany pri Anne Márii leží Agáta, končatiny jej prevísajú cez okraje matraca. Anne Márii sa pri pohľade na jej zátylok nadvihne žalúdok. Sestra Madalena vraví, že bola priveľká na darovaciu debničku. Museli ju do nej nasilu vtisnúť. Preto prišla o reč.

Za Annou Máriou je stovka ďalších dievčat, prevažujú sa, chrapkajú, odfrkujú. Anne Márii sa z úst vyderie traslavý vzdych a pochyťí ju triaška. Nechce myslieť na gondolu a na muža s hlavou krkavca na jej prove. Prinúti sa nemyslieť naňho a namiesto toho si v duchu preberá, čo ju čaká cez deň.

Na hodine spevu nemala dostatočný rozsah hlasu, tomu sa bude musieť venovať. A z flauty nedokáže dostať náležitú rezonanciu. Opakuje dychové cvičenia, ktoré ju naučil signore

Conti. Na jeden, dva, tri nádych, na päť výdych, na tri nádych, na... klesnú jej viečka.

Líha si, ale nedopadne na matrac, poskočí jej žalúdok a spadne do ľadovej vody. Do tela sa jej zaryje šok. Derie sa z vody von, ale napriek tomu klesá ďalej do hĺbočiny. Má otvorené oči. Nad ňou sa chvejú farbisté budovy, pohojďávajú sa do rytmu hudby, ktorá spomaľuje a je skreslená. Hmatá po zvlnenej hladine, no aj tak ju ťahá dolu... dolu. Kričí, z úst jej vyskakujú bubliny, nesú sa nad ňu. Kričí, kričí... stále kričí a kričí...

Zviera si hrdlo, lapá dych, sadá si.

„Upokoj sa, dýchaj,“ Paulína jej hladká ruku. „Je to iba nočná mora. Piata tento týždeň.“

Paulína ju berie k svojej posteli, dvíha rozstrapkané prikrývky prežraté molami. Anna Mária cíti, ako sa okolo nej ovíja Paulínino chudé telo.

Tma v nocľahárni jej prichodí ľadová, zlovestná, akoby blízko nich niečo bolo. Do mysle Anny Márie sa plaví gondola s lampášom na prove.

„Príde si aj po nás?“ šepoce, zarývajúc prsty do prikrývky.

„Hmm. Čo?“ spýta sa Paulína.

„Ten krkavčí muž. Berie všetky dievčatá?“

„Vraj len niekoľko. A hudba...“ Odmlčí sa, striehne, či sa neblíži sestra Madalena. „Hudba ponúka ochranu.“

„Ako?“

„Neviem. Možno tie, čo vedia dobre hrať, sú ušetrené.“

Anna Mária sa toho chytí, pevne sa toho drží. Najlepšie hudobníčky sú v orchestri sirotinca. Aj ona si v ňom získa miesto, ako si už predsavzala, a od tej príšery v tme jej nebude nič hroziť.

Najlepšie hudobníčky sú ušetrené, opakuje si.

Vsunie ruku do mäkkej, malej dlane kamarátky a pri tom dotyku jej začína srdce tlčť pomalšie. A dnes v noci ako každú noc upadne do nepokojného spánku.

Do najmenšej hudobnej triedy na treťom poschodí preniká cez okno teplý vánok. Zmestí sa do nej len stôl, rad drevených stoličiek s vankúšmi a zopár hudobných stojanov. Anna Mária sedí uprostred, pod stoličkou má prekřížené nohy, v triede je ako vždy prvá. Po pravici má kozub obložený kameňom. Za chrbtom na dlaň odchýlené zamrežované okno.

Na dlážku dopadne tieň. Už by tu mali byť Paulína a Agáta. Anna Mária by im rada povedala, ako sa potkla na schodoch cestou sem a...

Pocíti zovretie žalúdka. Vo dverách stojí ten ryšavý muž v hneedom kabátci.

„Kde je signor Conti?“ spýta sa Anna Mária, prv než si to rozmyslí. Je streda popoludní. Vtedy mávajú hodiny flauty.

Muž vojde do triedy, pohyby má rýchle a meravé. Odhrnie si dlhé cípy kabáta, položí na stôl puzdro, odomkne spomy. Neobráti sa, nepozrie na ňu, neodpovie jej. Anne Márii zvlhnú dlane. Je si istá, že ju čaká trest za to, že k nemu vklzla a brala do rúk, čo jej nepatrí. Ale aký trest? A ako dlho ju nechá v neistote čakať, kým sa to dozvie?

Dnu sa začína trúsiť zvyšok triedy. Paulína zbadá, že učiteľ je už tam, trocha zjojkuje a náhli sa k Anne Márii. Agáta prichádza o chvíľu neskôr, utrie si ruky o sukňu a zanechá na nej špinavé flaky. Za ňou prichádzajú Candida a Cecília, dvojčatá, ktoré odložili spoločne, keď boli na svete len niekoľko hodín. Vedú sa ako vždy za ruky. Trieda sa usádza, celá v dlhých, bielych, všetko zakrývajúcich šatách. Všetky dievčatá zvedavo pokukujú na muža, čo sem prišiel.

„Som váš nový učiteľ,“ predstaví sa a prejde k tabuli pred nimi. Jeho hlas znie zvláštne. Jeho výška kolíše, akoby chcel, aby bol hlbší, než je v skutočnosti. „Budeme sa učiť hrať na husliach.“

Agáta a Paulína vrhnú pohľad na Annu Máriu. Na tomto nástroji sa doteraz učili hrať iba dievčatá staršie ako dvanásťročné.

Učiteľ píše svoje meno, a keď ho dva razy podčiarkne, z kriedy odpadávajú drobné kúsočky.

Anna Mária cíti, ako sa jej zadrhol dych. Už o ňom, pravdaže, počula. Všetci o ňom počuli. Je to *maestro*, známy svojou virtuóznou hrou na husliach po celej Benátskej republike. Je kapacita, arogantný, tak si o ňom šepkajú ostatní učitelia. Anna Mária zovrie okraj stoličky. Nahnevala teda jedného z najvýznamnejších.

Nie je však taký, ako si ho predstavovala. Mal byť vyšší, driečnejší. Plecia má však nahrbené, akoby ho trápila nejaká bolesť, a jeho ruky vyzerajú bez huslí akési slabé. Akoby nevedel, čo s nimi.

Anna Mária sa pozrie na svoje ruky a potom zasa naňho. Podvihne si dlaň k lícu so stopami po osýpkach.

„Dnes sa budeme...“ Učiteľ sa odmlčí, zalapá po dychu a niekoľko ráz si odkašle do obyčajnej vreckovky. „Dnes sa budeme učiť základy. Ako husle držať, ako stáť, ako hrať základné tóny.“

Je trocha čudný, ale na tom nezáleží. Anna Mária ho počula hrať. Udivujúca rýchlosť, divadlo farieb, ktoré vie vyčariť. Zaslúži si jej rešpekt. Cíti to s rovnakou istotou, s rovnakou intenzitou ako tep v bledomodrých žilách na zápästí.

V sede sa vystrie, sústreďuje sa. Pri učiteľových slovách „ako stáť“ stiahne plecia, vtiahne brucho a pukne jej v chrbte.

Očami zaletí k puzdru, kde sú jeho husle. Pokojné, elegantné, čakajúce.

Nastane strkanica, keď sa všetky náhlia ku skrini, kde sú nástroje. Na policiach vnútri ich leží zo dvadsať. Dotlčené, doškra-bané, dary od bohatých mecenášov, ktorí na nich hrali a potom ich odložili. Anna Mária priskočí k najmenej poškodeným, ale kým ich chytí, sú peč.

„Jedna za druhou, nijaká tlačienica.“

Anna Mária sa rozhodne pre jedny z prostrednej police, kým aj tie niekto pred ňou neschyťí. Sú bledšie ako učiteľove, zo sláčika vytrča niekoľko konských vlasčov, ale napriek tomu sa jej páčia na dotyk, keď prstami obopne hmatník.

Všetky dievčatá stoja v rade a on prechádza pred nimi. Anna Mária vdychuje vôňu borovice a kadidla. Ako kňaz, pomyslí si. Pozná tú vôňu z kaplnky.

Keď prichádza k Anne Márii, spomalí a zastane iba kúsok od nej. Pulz v zápästí sa jej zrýchli.

Nachýli k nej hlavu a bez toho, aby sa jej pozrel do očí, povie: „Odlož husle.“

Paulína pri Anne Márii sa pohne, chce svoje husle odložiť. Učiteľ raz ostro tlesne a ona sa razom vystrie. „Nie ty!“ vyštekne učiteľ.

Anna Mária sa naňho pozrie. „Signore?“

„Odlož ich. Už aj!“

Anne Márii sa roztlačie srdce až v hrdle. Obráti sa a položí husle na stoličku za sebou. Trieda stíchne.

„Ruky,“ povie učiteľ, naznačí jej, aby prešla za stoličku a zovrela operadlo.

Teraz príde bič, to Anna Mária vie. Priam cíti, ako sa vlní vzduch, keď ním švihne bič, a ako ju zaštiepe na hánkach.

Učiteľ na ňu pozrie, oči má chladné a sivé ako mráz. „Toto dievča si myslí, že sa ho pravidlá netýkajú. Že sa môže dotýkať a brať si, čo nie je jeho.“

Anna Mária zatne zuby. Trieda sa prekvapene díva. Ani dych nezašumí.

„Budeš tu stať, aby si sa naučila, kde je tvoje miesto,“ prikáže učiteľ.

Anna mlčí, neodvracia od neho zrak, nebude tá, kto uhne pohľadom.

Učiteľ prechádza po triede, Annu Máriu si nevšíma, na niekoľkých husliach pritiahne ladiace kolíčky.

„Teraz si zdvihnite nástroje pod bradu a dávajte pozor na pás – to znamená na brušné svaly –, poriadne ich napnite a ruky položte, ako ich mám ja,“ káže.

Zdvihne svoje husle a prejde sláčikom po najhrubšej strune. Vydá to hutný, zelený zvuk, z ktorého sa Anne Márii na rukách naježia chlčky.

Trieda je rozrušená, panuje nervozita. Zopár očí preletí na Annu Máriu, kým ich majiteľky nenapodobnia učiteľov pohyb. Husle vydajú spoločne neistý, škripotavý tón.

„So sláčikom pomaly, ťahajte ho po strunách ako štetec po plátne. Nijaké trhané pohyby.“

Zelená ožije ešte väčšmi. Teplo, sviežo sa vlní v myslí Anny Márie.

„Dobre. Teraz priložte ukazovák na najtenšiu strunu. To je struna e. Sláčik držte jemne, akoby to bol vtáčí zobák, a prejdite po nej.“

Trieda nasleduje jeho pokyn.

„Pritisnite iba končekmi prstov, neprikladajte ich celé na strunu,“ vraví učiteľ a niekoľkým dievčatám napráva prsty, keď pomedzi ne prechádza.

Anna Mária pozrie doprava. Tenké struny zanechávajú na Paulíniných prstoch ryhy. No Paulína ich napriek tomu tisne ešte tvrdšie a Anna Mária si uvedomí, že týmto malým

prispôsobením sa vylúdi čistejší tón. Pohyb prináša rozličné odtiene – jeden žiarivý, druhý bledý, tretí tmavý ako olivy.

Dych sa Anne Márii prehľbi, oťažie. Sústreďuje sa iba na tie pokyny, na komplikované pravidlá nástroja.

Učiteľ vysvetľuje, že ak priložia ukazovák na koniec hlavice najhrubšej struny, zahrajú tón *a*, ktorý žiari v mysli Anny Márie žltó, ale keď priložia ukazovák na tú istú strunu o kúsok vyššie, zahrá iný tón, *b*. Štvrtý prst na tej istej strune zahrá tón *d*, ktorý je fialový ako ostružina.

Anna Mária si v tej chvíli predstaví tie nekonečné možnosti. Pozoruje, ako Paulína pohybuje prstami hore-dolu po strune a leje sa z toho mnohofarebný prúd.

„Veľmi dobre,“ pochváli ich učiteľ, prechádzajúc medzi nimi.

Anna Mária je do toho zahľbená, sústredená na Paulínine prsty, na jej nástroj, na zvuky. Hánky na operadle stoličky jej beľajú.

„Veľmi dobre, naozaj. Ak sa budete toho držať, onedlho zahráte toto.“

Zastane si pred ne, zasunie si pod bradu husle a behá sláčikom hore-dolu po jednej strune. Potom zahrá ozdobné tóny a lakeť sa mu mihá vo všelijakých uhloch.

Anna Mária to už nevydrží. Priskočí k husliam pred sebou a zdvihne si ich hladké, drevené telo pod bradu. Preletí ňou chvejivá rozkoš. Je celá napätá.

Habká, hľadá správnu polohu ruky, tisne struny. Rozšíria sa jej nosové dierky, pery drží stisnuté, usiluje sa nájsť farebnú stopu, ktorú zanechal učiteľ. Červená, žltá, zelená a modrá. Červená, červená, zelená, modrá, zelená, modrá. Už niet huslí. Už niet Anny Márie. Sú len farby, zvuk a pocit, čosi pokojné a isté, keď telo nachádza dušu.

„Ako sa opovažuješ...“ zvolá učiteľ, ale to ju nezastaví.

Urobí dva kroky k jej stoličke. Zdrapne ju za plece, dlaň pripravená plesnúť. Anna Mária sa prikrčí, husle jej vyklznu spod brady. Ale znova ich podvihne a hrá, lebo musí. Jej husle spievajú teplo a hladko ako balzam. Učiteľ to musí vedieť. Musí to počuť.

Po triede kričia farby. Annu Máriu bolia svaly predlaktia a prvý raz v živote pociťuje jemné napätie, ktoré sa šíri od prostredníka po chrbte ruky. Zvraští tvár, ale nepovolí. Nevzdá sa.

Zatne sa. No facka neprichádza. Napokon prestane, ako-by sa vytrhla z tranzu. Pomaly spustí husle k boku. Ticho je dusné, pulzuje okolo nej. Vrhne pohľad doprava, doľava. Všetky žiačky vyvalujú oči. A potom preskočí pohľadom na učiteľa.

Svet akoby sa v tej chvíli rozplynul. Tieni a priestor odlietajú, až nezostane nič okrem nej a učiteľa, znehybnených v čase. Učiteľovi sa dvíhajú prsia, ale tvár má bezvýraznú. Je to hnev, prekvapenie? Anna Mária si uvedomí, že to napätie jej padne dobre. Hlboko v duši cíti chvejivé vzrušenie.

Učiteľove slová sú prísne, predierajú sa mu z dychu. „Stá-čilo. Hodina sa skončila.“

Tie slová ju strhnú späť do triedy a zahryzne sa do nej strach. S rozbúšeným srdcom sa rozbehne k svojej skrinke.

Čo jej urobí? Čo jej vezme?

Odkladá husle medzi vylákanými spolužiačkami, keď ju znehybní klopnutie.

A keď sa obráti, keď čaká, predtucha by sa dala krájať, hrýzť, celá prehltnúť.

„Ty nie,“ zavrátí ju učiteľ potichu. „Ty tu zostaň.“

Čajky na rybom trhu Rialto sú nenásytné. Zlietajú sa, vrhajú sa ako krupobitie k stánkom, lačné po zvyškoch pleskáčov, po kúskoch sardiniek. Zákazníci sa krčia, oháňajú sa rukami.

„Preč! Ťahajte preč!“ kričia rybári. Švihajú do vzduchu drevenými metlami. Stretá sa to so zúrivým trepotom krídel, so zlostným škrekotom. Krik sa nesie cez klenuté priechody do uličky za nimi, kde sa jedna čajka, hladná a podráždená, rozhodne pre inú taktiku.

Vznesie sa, biele krídla jej tlčú, medzerou medzi budovami letí čoraz vyššie, z chladu a tmy do svetla, perie jej vo vetre šuští. Vzduch tu hore je hladší, čistejší.

Čajka vystrelí hore do prenikavej modrej oblohy a na chrbte sa jej láme slnečný svit. Chvíľu sa slní v teplom popoludňajšom vzduchu a potom jej slané zavy z rýb nadiktujú iný smer. Prispôsobí si krídla. Juhozápad.

Letí cez Canal Grande a dolu žiaria červené klobúky gondolierov. Ponad terakotové strechy, ponad klenuté strechy kostolov, ponad hadiace sa kanály, až zbadá dokonalé miesto, odkiaľ sa dá vyšpehovať ďalšia potrava. Zakrúži a klesá, žltými nohami pristane na krivých, machom obrastených kachličkách budovy s výhľadom na lagúnu.

Dve poschodia pod ňou stojí s husľami v ruke a s rozbúšeným srdcom Anna Mária.

„Znova,“ prikáže učiteľ.

„Signore?“

„Zahraj mi to znova!“

„Prepáčte, signore, nemala som...“

„Hraj!“ oborí sa na ňu učiteľ.

Na pleci stále cíti, ako jej ho zvieral. Podvihne husle, predstavuje si farby a pustí sa do hry.

Keď skončí, učiteľ má poblednuté líca.

„Určite si už predtým brala hodiny. Kto bol tvojím učiteľom?“

„Predtým, signore?“

„Áno, predtým.“

„Nebrala som nijaké hodiny, signore.“

„Prestaň s tým ,signore‘!“

Anna Mária preglgne, mykne sa. Učiteľovi poskočia ryšavé vlasy. Anna Márii na ne zaletia oči. Učiteľ si ich rýchlo prihladí rukou.

Z vedľajšej hudobnej triedy prilieta rytmus klop-klop, keď tam ktosi búcha na stôl. Anna Mária má pocit, akoby to klop-kalo v nej, akoby sa ten rytmus chcel dostať von.

Nadýchne sa, prehovorí znova.

„Nemala som predtým hodiny. Nie husľové. Dnes je to moja prvá. Hrám na flaute a hoboji, mám hodiny každé popoludnie. Skúsila som *fortepiano* a spev, ale sestra Madalena povedala, nech s tým prestanem. Bolia ju z toho uši.“

Učiteľ mykne perami. Je dospelý, no len nedávno. Čosi v jeho správaní ho omladzuje. Na čele sa mu začínajú robiť od sústredenia vrásky, dve ostré, rovnobežné medzi obočím. Ale pri očiach nič. Ani náznak úsmevu.

„Koľko máš rokov?“ pýta sa.

Anna Mária vystrčí bradu. „Osem.“

Učiteľ k nej o krok pristúpi. „Myslíš, že mi prejdeš cez rozum, Osemročná?“

„Nie, signore. Chcem povedať... nie.“

„Myslíš, že ma oklameš?“ povie a očervenejú mu líca.

Anna Mária pokrúti hlavou, tichým hlasom zo seba dostane: „Nie, to nie.“

Učiteľ sa nad tým na chvíľu zamyslí, zdá sa, že odpoveď ho uspokojila.

„Zopakujeme to,“ prikáže.

Nasledujú dlhé červené a ružové tóny, oddelené hravým pomýkávaním jeho prstov. Anna Mária ich pozorne sleduje, chce si tie pohyby, poradie odtieňov zapamätať. Keď sa to skončí na vysokom *d*, farba je taká jasná, až sa jej rozšíria oči.

Učiteľ krátko kývne hlavou. Je rad na nej.

Znova zdvihne husle, vloží si ich pod bradu. Zatvorí oči a pohybuje sláčikom podľa toho, ako v nej vibruje zvuk.

Tempo, výšku tónu a melódiu chápala ešte prv, ako sa naučila hovoriť. Hudba je jej krvou, kosťami a všetkým medzitým. Ale nikdy to nebolo také ako teraz. Je to, akoby natrafila na novú vrstvu, akoby niečo našla hlbšie v sebe.

Ťahá sláčik po strunách a opäť pozrie na učiteľa.

„Ešte raz,“ prikáže učiteľ.

Skúša ju ešte tri razy, zakaždým rýchlejšie, agresívnejšie, intenzívnejšie. Anna Mária to chce dodržať, ale farieb je už priveľa. Vlnia sa, letia, zrážajú sa. Škrípe zubami, ledva žmurká, aby sa nevytratilo sústredenie. No prsty jej narážajú do seba, zasekávajú sa.

„Prepáčte,“ ospravedlňuje sa. „Chcem to dodržať, ale...“

Učiteľ zdvihne ruku. Anna Mária posledné slová nedopovie.

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy ***Huslistka*** .

Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.